

Marc Groenhuijsen: ‘Onderzoek doen naar de positie van het slachtoffer betekent niet dat die van de dader onder druk komt te staan’

Leon Heuts, journalist

Marc Groenhuijsen, Tilburgs hoogleraar straf- en strafprocesrecht en wetenschappelijk directeur van Intervict, het nieuwe onderzoeksinstituut voor victimologie, wil een einde maken aan de slechte rechtspositie van slachtoffers van een misdrijf. Is hij een man met een missie? ‘Op de eerste plaats ben ik wetenschapper. Dit instituut moest er komen omdat de wetenschappelijke kennis over slachtoffers van misdrijven nog steeds miniem is. Het uitgangspunt van het instituut is wetenschap, geen belangenbehartiging.’ Jaarlijks zijn vier miljoen mensen in Nederland slachtoffer van een misdrijf. De meeste van die misdrijven blijven onopgelost. Ondanks dit enorme aantal is er volgens Groenhuijsen nauwelijks kennis over de gevolgen van een misdrijf voor een slachtoffer, zeker niet van die op de langere termijn: gezond-

heid, verdere levensloop en maatschappelijke carrière. Huiselijk geweld, en het gevoel van onveiligheid van de burger op straat, zijn twee thema’s die ook de media met enige regelmaat oppakken. Daarnaast verricht het instituut ook onderzoek naar milieucriminaliteit en letselschade. En ook in internationaal verband zijn er brandende kwesties: de gevolgen van oorlogsmisdrijven, burgeroorlogen, terrorisme, en mensenhandel.

Intervict is een multidisciplinair instituut – ook psycholoog Frans Willem Winkel, voormalig hoogleraar victimologie in Amsterdam, en de Leidse hoogleraar criminologie Jan van Dijk zijn aan het instituut verbonden. Uiteindelijk moet het instituut dertig onderzoekers tellen.

De positie van het slachtoffer in het strafrecht kan leiden tot controverses. Groenhuijsen werkte, samen met zijn Groningse collega Knigge, in opdracht van het ministerie

van Justitie, aan de grondige herziening van het Wetboek voor strafvordering – en een van de vele voorstellen was het zogenoemde spreekrecht van slachtoffers tijdens de zitting. Groenhuijsen kent alle tegenwerpingen, van zowel rechters als voormalig minister van Justitie Benk Korthals. Dramatisering! Emoties boven waarheidsvinding! Ondernijning van de positie van de dader! Groenhuijsen: ‘Mijn mening hierover is niet interessant, evenmin als die van een rechter, desnoods met dertig jaar ervaring, die vindt dat spreekrecht leidt tot ongewenste emoties in de rechtszaal. Als wetenschapper wil ik niet iets vinden, maar iets weten. Dus doet Intervict onderzoek in landen die spreekrecht hebben ingevoerd als een recht van het slachtoffer. Dan blijkt dat het wel meevalt met die dramatisering.’

Niemand betoogt dat het slachtoffer aan de basis moet staan van het rechtssysteem. Niemand wil iets afdoen aan een eerlijk proces voor de dader, en maximale aandacht voor de waarheidsvinding. Maar slachtoffers mogen niet worden vergeten of geschoffeerd. Onderzoek doen, en vervolgens discussiëren over de positie van het slachtoffer, betekent niet dat die van daders onder druk komt te staan.’

Ook voor advocaten is het onderzoek van Intervict van groot belang, zegt Groenhuijsen. ‘Ik denk bijvoorbeeld aan letselschade. Je wordt niet vrolijk van de manier waarop verzekeringsmaatschappijen en de vertegenwoordigende advocaten zich opstellen bij dergelijke zaken. Te vaak draait het erom de kosten voor verzekeraars zo laag mogelijk te houden, ook al kan deze onverzoenlijke opstelling voor veel leed zorgen bij de toch getroffen slachtoffers. Terwijl er procedures mogelijk zijn die het geheel aan kosten voor alle partijen lager laten uitvallen – de transactiekosten, de kosten van alle juridische procedures, de kosten van economische en emotionele schade.’

Foto: Erik van der Burg/Verbeeld

